

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ
про результати відвідування
Недригайлівського районного суду
Сумської області

15.05.2024

м. Суми, 2024 рік

I. Вступ

В рамках реалізації зобов'язань та виконання Україною функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 15.05.2024 в межах компетенції здійснено відвідування Недригайлівського районного суду Сумської області (далі – суд) групою НПМ у складі:

Бурка Олександр Володимирович, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Єжкун Марина Вікторівна, представник громадської організації.

Суд розташований за адресою: вулиця Шевченка, 4, селище Недригайлів, Роменський район, Сумська область, 42100.

Керівництво суду: Яковенко Наталія Михайлівна, голова суду з травня 2023 року, на момент відвідування перебувала у відрадженні.

Волік Людмила Іванівна, виконуюча обов'язки керівника апарату суду.

Штатна чисельність працівників суду – 18 осіб, з них штатна чисельність суддів – 3 особи.

В день відвідування групою НПМ затримані, взяті під варту, засуджені, адмінарештовані (далі – підсудні) до суду не доставлялися.

Конвоювання підсудних здійснюється ротою конвойної служби ГУНП в Сумській області.

Фактів заподіяння тілесних ушкоджень чи насильницького заподіяння смерті утримуваного під час перебування в суді протягом 2023-2024 років зафіксовано не було.

Суд розміщений у двоповерховій будівлі (фото 1) у центральній частині селища Недригайлів. У будівлі наявні три входи – центральний у фасадній стіні будівлі та 2 службових у бічних стінах будівлі. Вхід у лівій стіні (фото 4) використовується як конвойний, а вхід у правій стіні веде до подвір'я суду, огороженого дерев'яним парканом.

Вхід до будівлі суду обладнаний стаціонарним огороженим пандусом для маломобільних груп населення (далі – МГН) шириною 1,2 м (фото 2).

На вході до суду є інформація про найменування судового органу (фото 1).

Охорона приміщення суду та пропускний режим здійснюється працівниками Територіального управління Служби судової охорони в Сумській області, якими ведеться перевірка документів та реєстрація пропуску осіб до адміністративної будівлі суду.

У вестибюлі облаштовано контрольно-пропускний пункт вхідного контролю та охорони з місцем пропуску через турнікет та рамку стаціонарного металодетектора (фото 5).

Поруч зі стаціонарним металодетектором передбачений контрольований прохід достатньої ширини для проїзду МГН, які пересуваються в кріслах колісних.

У вестибюлі встановлено інформаційні стенди з інформацією про графік прийому громадян, телефони гарячих ліній Державної судової адміністрації України та центру надання безоплатної правової допомоги, правила та обов'язки учасників судових процесів, зразками процесуальних документів, розкладом судових засідань тощо.

На першому поверсі суду також розміщується група приміщень для затриманих і взятих під варту осіб та приміщення варту, вхід до якої відокремлений металевими дверима (фото 6).

Група приміщень складається з однієї камери для підсудних та одного приміщення варту. Вікна у камері відсутні. Штучне освітлення внутрішнього приміщення камери здійснюється електричним ліхтарем, захищеним металевою сіткою, який не забезпечує комфортний світловий режим. У приміщенні варту встановлено умивальник без під'єднання до водопроводу та каналізації, у баці якого на момент відвідування відсутня вода (фото 8), а також наявна пластикова ємність з ручним насосом, частково наповнена водою.

На другому поверсі будівлі суду облаштовано два зали судових засідань, з яких один зал (№ 2) призначений для розгляду кримінальних справ (фото 13).

В залі судових засідань для розгляду кримінальних справ розміщено загородження для розміщення підсудних, яке виготовлено з металу та органічного скла з дотриманням вимог Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди» (далі – ДБН В.2.2-26:2010). Зал обладнано системою відеоконференцзв'язку для проведення судових засідань у режимі відеоконференції. Вікна цього залу судових засідань укріплені металевими ґратами.

Для знезаражування залів судових засідань та інших приміщень у суді наявні побутові бактерицидні опромінювачі.

II. Факти порушень, виявлених під час відвідування

Порушення права осіб на рівний доступ до правосуддя (статті 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, статті 21 Конституції України, Державних будівельних норм України 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН 2.2-40:2018)).

1. Обидва зали судових засідань розташовані на другому поверсі будівлі суду, підйом до яких здійснюється сходами. Будівля суду ліфтом чи підйомником не обладнані, а тому маломобільні групи населення не в змозі самотійно і без сторонньої допомоги потрапити до залів судових засідань, що суперечить вимогам пункту 3.1.5 ДБН В.2.2-40:2018.

2. Санітарний вузол у приміщені суду, порушення вимог пунктів 11.5 та 11.6 ДБН 2.2-40:2018, не пристосований для користування маломобільними групами населення через відсутність поручнів, штанг, поворотних чи відкидних сидінь тощо.

3. Верхні і нижні сходинок сходових маршів, якими здійснюється переміщення відвідувачів суду між поверхами, не мають контрастного забарвлення або маркування (фото 12), що не відповідає вимогам пункту 7.2.20 ДБН В.2.2-26:2010 та пункту 6.3.1.4 ДБН В.2.2-40:2018.

Порушення права на гідні умови тримання (стаття 25 Загальної декларації прав людини, стаття 48 Конституції України).

4. Недотримання вимог пункту 6.5.2 ДБН В.2.2-26:2010 щодо кількості камер для підсудних з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ. У суді на 4 зали судових засідань для розгляду кримінальних справ передбачено лише 2 камери для розміщення підсудних. Недотримання зазначених вимог своєю чергою призводить до порушення вимог пункту 10 Інструкції, не забезпечує роздільного розміщення чоловіків і жінок, дорослих та неповнолітніх, інших осіб відповідно до вимог статті 8 Закону України «Про попереднє ув'язнення» та статті 88 Кримінально-виконавчого кодексу України.

5. Недотримання норм площі приміщень для тримання підсудних. Так, площа камери для підсудних складає лише 2,54 м² у той час, відповідно до вимог пункту 6.5.2 ДБН В.2.2-26:2010 має бути не менше 4 м² на кожен камеру для підсудних (засуджених).

6. Недотримання рівня природного та штучного освітлення. У камері для підсудних при відсутності природного освітлення рівень штучного освітлення, (7,8 Люкс при нормі не менше 300 Люкс (фото 10)), не забезпечує комфортний світловий режим, що не дозволяє підсудним вільно ознайомлюватись із документами та суперечить пункту 18.1 Європейських пенітенціарних правил (Рекомендація № R(2006)2 Комітету Міністрів держав-учасниць) та пунктам 10 і 11 Правил.

7. Пунктом 8.2.3 ДБН В.2.2-26:2010 визначається, що в камерах для утримання підсудних (засуджених) повинна передбачатися припливно-витяжна вентиляція. Допускається передбачати механічну вентиляцію. Попри указані вище вимоги, у ході відвідування НПМ зафіксовано, що роботи з облаштування системи механічної вентиляції камери для утримання підсудних (засуджених) не завершені, вентиляційний канал з камери виходить у приміщення варті (фото 11), яке не має власної вентиляції, що унеможливило доступ засуджених до свіжого повітря.

8. Санвузол у блоці для розміщення підсудних відсутній, що суперечить вимогам п. 6.5.2 ДБН В.2.2-26:2010.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України).

9. У порушення ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, ст. 59 Конституції України, вимог пункту 6.5.2 ДБН у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими), що унеможлиблює реалізацію їх права на захист. Таке спілкування відбувається у залі судового засідання, чим не забезпечується його конфіденційність.

Порушення права на забезпечення безпеки у суді.

10. В порушення вимог пункту 13 Інструкції у приміщенні суду не забезпечено ізолюваного маршруту конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від службового входу суду до залу судових засідань, у зв'язку з цим підсудні конвоюються по відкритим для сторонніх осіб сходовим кліткам лівого крила будівлі суду (фото 12) та коридорам першого поверху, що призводить до порушення їх прав на забезпечення безпеки під час перебування в суді та вимог підпункту 7.1.10 ДБН В 2.2 2.6:2010.

Відсутнє відеоспостереження та кнопки звукової сигналізації по маршруту конвоювання підсудних, що є порушенням пунктами 13 і 15 Інструкції та вимог підпункту 7.1.10 ДБН В 2.2 2.6:2010.

11. Під час відвідування групою НПМ у залі судових засідань № 2 виявлено вогнегасник, який востаннє проходив технічне обслуговування у жовтні 2021 року (фото 14), що не відповідає вимогам пунктів 2.2. та 3.17. Правил пожежної безпеки в Україні (далі – Правила пожежної безпеки), затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417, вимогам Правил експлуатації та типових норм належності вогнегасників, затверджених наказом Міністерства внутрішніх справ України від 15.01.2018 № 25, та вимогам пункту 4.23. ДСТУ 4297:2004 ДСТУ 4297-2004 «Технічне обслуговування вогнегасників. Загальні технічні вимоги».

12. Під час відвідування суду встановлено, що конвоювання підсудних здійснюється через зовнішній спеціальний вхід лівого крила будівлі суду, територія біля якого не обладнана боксом чи огороженою стоянкою для спеціального автотранспорту, що суперечить вимогам пункту 14 Інструкції (фото 4).

13. Як зазначалося вище, для знезаражування залів судових засідань для розгляду кримінальних справ та камер для підсудних (засуджених) у суді наявні бактерицидні опромінювачі. Проте, журнал обліку проведених дезінфекційних робіт у суді не ведеться. Так останній запис у відповідному журналі датований 07.02.2024 (фото 17).

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 25 Загальної декларації прав людини, стаття 49 Конституції України, стаття 23 Закону України «Про лікарські засоби»).

14. Аптечки для надання домедичної допомоги, що знаходяться у залі судових засідань № 2 (фото 15) та на посту охорони (фото 16) містять лікарські засоби, термін придатності яких закінчився, і які відповідно до статті 23 Закону України «Про лікарські засоби» підлягають утилізації та знищенню.

III. Рекомендації

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України в Сумській області:

1. Опрацювати питання щодо збільшення кількості та розміру камери у приміщенні суду до 4 м² відповідно до вимог пункту 6.5.2 ДБН В.2.2-26:2010;
2. Облаштувати будівлю суду кімнатою для роботи адвоката з підсудними;
3. Створити умови для відвідування Недригайлівського районного суду маломобільними групами населення відповідно до вимог ДБН 2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель та споруд. Основні положення»;
4. Розробити ізольований маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від конвойного приміщення до залів судових засідань відповідно до вимог Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів;
5. Обладнати маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних), засуджених від конвойного приміщення до залів судових засідань камерами відеоспостереження, кнопками звукової сигналізації, металевими ґратами на вікнах на сходових клітках, вертикальними огорожами з ґрат чи сіток між сходовими маршами сходових кліток відповідно до вимог Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, а також вимог ДБН В 2.2 2.6:2010.

Недригайлівському районному суду:

1. Забезпечити у камері для підсудних (засуджених) комфортний світловий режим шляхом заміни електричних ламп та підвищення рівня яскравості штучного освітлення;
2. Обладнати камеру для тримання підсудних (засуджених) вентиляцією;
3. Створити умови для прямого доступу підсудних (засуджених) до питної води;
4. Здійснити контрастне маркування верхніх і нижніх сходинок сходових маршів, якими здійснюється переміщення відвідувачів суду між поверхами, у відповідності до вимог ДБН В.2.2-26:2010 та ДБН В.2.2-40:2018;
5. Провести та регулярно здійснювати технічне обслуговування наявних у суді вогнегасників;

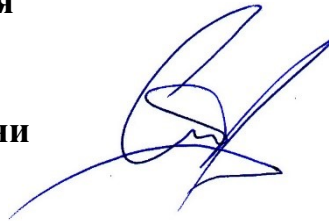
6. Забезпечити наповнення аптечок для надання невідкладної домедичної допомоги лікарськими засобами з актуальним терміном придатності.

Територіального управління Служби судової охорони в Сумській області:

Забезпечити наповнення аптечок для надання невідкладної домедичної допомоги лікарськими засобами з актуальним терміном придатності.

До звіту додаються: фотоматеріали на 4 арк. в 1 прим.

**Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України з прав людини**

Олександр Бурка

Фотоматеріали до звіту**Фото 1****Фото 2****Фото 3****Фото 4****Фото 5****Фото 6**

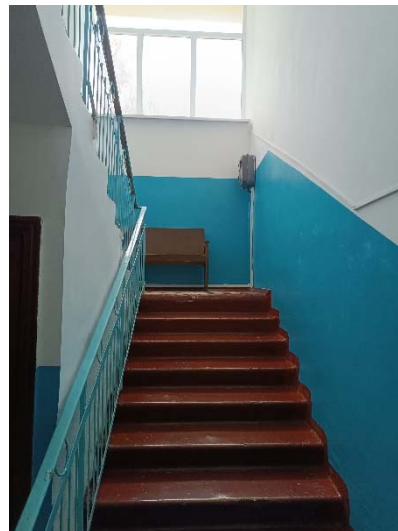
Фото 7**Фото 8****Фото 9****Фото 10****Фото 11****Фото 12**

Фото 13

Фото 14

Фото 15

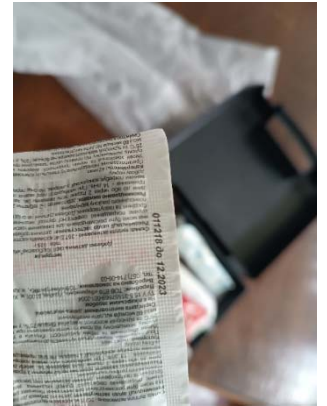
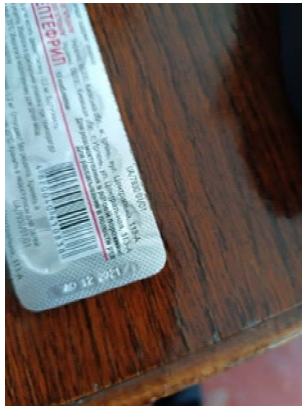

Фото 16

Фото 17

Датум, в якому було зроблено вимірювання	Час на вимірювання	Висота в футах або метрах	Діаметр в футах або метрах
19. 02. 80	8. 00	40. 00	1. 00
	10. 00	40. 00	1. 00
	11. 30	40. 00	1. 00
	12. 30	40. 00	1. 00
	14. 30	40. 00	1. 00
05. 02. 80	8. 00	40. 00	1. 00
	10. 00	40. 00	1. 00
	11. 30	40. 00	1. 00
	12. 30	40. 00	1. 00
	14. 30	40. 00	1. 00
08. 02. 80	8. 00	40. 00	1. 00
	10. 00	40. 00	1. 00
	11. 30	40. 00	1. 00
	12. 30	40. 00	1. 00
	14. 30	40. 00	1. 00